

הנדל"ן פורח, האדריכלים לא גומרים את החודש

עינת פז-פרנקל, עמ' 8

אדריכלים, מעצבי פנים ומהנדסים מתקשים לגמור את החודש

עינת פז-פרנקל,
"שכר", עמ' 8

מחירי הדירות בשיא? שוק הנדל"ן רותח? שכרם של הישראלים המתפרנסים מהמעגל המקצועי הכי קרוב והכי חשוב בענף - אדריכלים, מהנדסים ומעצבי פנים, מלמד שלא כולם משתתפים בחגיגה

אצלם כולם פיזיקו

חאת עינת פז-פרנקל

רוב, כחשובים על אדריכלות, חושבים על אמנות שימושית אך נעלה, על עבודה קשה אך יצירתית, וכן, למונח הלועזי ארכיטקט יש גם קונוטציות אליטיסטיות שמשקפות את מסלול הלימודים וההתמחות הארוך. בביצה המקומית ניתן גם לזהות אבק כוכבים, שמתבוססים בו "סטארקיטקטים" עולמיים ומקומיים, כמו אילן פיבקו ומעטים נוספים. אבל תוצאות סקר מקיף שערך הפורטל הישראלי לאדריכלות, עיצוב ותכנון ארכיטקטוני (www.archijob.co.il) במשך שנה וחצי בקרב כ-700 אנשי מקצוע - אדריכלים, מעצבי פנים, מעצבים תעשייתיים, מעצבים גרפיים, מהנדסי בניין, מהנדסים אזרחיים ומהנדסי בניין - משקפות את מצבם הרחוק מלהיות זוהר של העוסקים בתחום, בעיקר אדריכלים.

עומדים בפני פשיטת רגל

מתוצאות המסאל עולה כי, אדריכלים ללא ניסיון - אלה שמסיימים את המסלול האקדמי הארוך בבתי הספר לארכיטקטורה ולאחריו משלימים התמחות - מקבלים שכר של 6,400 שקל לחודש. אחרי שלוש עד ארבע שנים של ניסיון, ישתכר הארכיטקט 8,150 שקל בחודש

פחות מהשכר הממוצע במשק. אחרי שש שנות ניסיון יעלה שכרו ל-10,400 שקל בחודש בממוצע; בשנה ה-15 יגדל השכר ל-13,200 שקל בחודש; ואחרי 25 שנה - שנות אור במושגים של קריירה - מרוויחים אדריכלים 14,600 שקל לחודש.

"מי שאינו מכיר את הענף בוודאי חושף שוק כשהוא רואה את הממצאים, אבל אנחנו יודעים שהשכר בארץ נמוך ביחס למדינות אחרות והוא הולך ומתדרדר עם השנים. רמת השכר לתכנון אדריכלי בארץ ירודה בצורה משמעותית ביחס לעולם", אומר ל"גלובס" האדריכל צדוק שרמן, מ"מ יו"ר ארגון המהנדסים והאדריכלים העצמאיים בישראל ושותף בכיר בשרמן אדריכלות ואפיון.

הוא נזכר בכנס בינלאומי במהלכו ניגס

אחרי 25 שנה - שנות אור במושגים של קריירה - מרוויחים אדריכלים 14,600 שקל לחודש

שכר ממוצע לחודש לפי שנות ניסיון אדריכלים מול מעצבי פנים (בשקלים)

שנות ניסיון	אדריכלים	מעצבי פנים
0	6,400	4,800
3-4	8,150	6,300
5-6	10,400	8,900
11-15	13,200	11,800
21-25	14,600	אין מידע

מקור הנתונים: אתר Archijob

שכר ממוצע לחודש לפי מיקום גיאוגרפי לאדריכלים בעלי תואר ראשון / תואר ראשון ושני (בשקלים)

מיקום גיאוגרפי	שכר
איזור המרכז	8,700
איזור הצפון	7,500
איזור הדרום	7,500

מקור הנתונים: אתר Archijob

שכר ממוצע בתחומי העיצוב האדריכלות וההנדסה - לבעלי תואר ראשון (בשקלים)

תחום	שכר
הנדסת בנין	11,000
הנדסה אזרחית	10,000
אדריכלות	8,600
עיצוב גרפי	8,400
עיצוב תעשייתי	8,300
עיצוב פנים	6,300

מקור הנתונים: אתר Archijob

שכר ממוצע בתחומי העיצוב והאדריכלות לפי מגדר (בשקלים)

תחום	גברים	נשים
אדריכלות	9,300	7,700
עיצוב פנים	6,800	6,000
אדריכלות נוף	8,100	8,300
עיצוב תעשייתי	9,800	8,000

מקור הנתונים: אתר Archijob

אין שכר, אין מהנדסים

גם בתחום ההנדסה המצב לא מזהיר. על פי הסקר, מהנדס בניין ירוויח בממוצע 11 אלף שקל בחודש (ברוטו) ואילו מהנדס אזרחי יביא הביתה עשרת אלפים שקל בחודש. ואלה הם האנשים שהאחריות למצבו הבניין מונחת להם על הכתפיים. רק בימים האחרונים הזהיר מנכ"ל ארגון המהנדסים, עו"ד ליאור בר און מפני מחסור חמור במהנדסים אזרחיים - תולדה של השכר הנמוך. לדבריו, "תנופת הבנייה הציבורית תיעצר בשל מחסור חמור במהנדסים אזרחיים. אנשי האוצר צריכים להתעורר ומיד. "הדור הצעיר כבר לא רוצה ללמוד הנדסה אזרחית, בגלל שבצד האחריות המקצועית הגדולה השכר רק הולך ונשחק". שמואל אנגל, יו"ר ארגון המהנדסים והאדריכלים העצמאיים, מעריך שתוך 15 שנה יחסרו בישראל 25 אלף מהנדסים לענף הבנייה בשל רמות השכר הנמוכות כאמור, שלא מעוררות הכשרת מהנדסים צעירים.

עינת פז-פרנקל

(iStockphoto.com, geopaul:qil7y)

עיצוב אחרים. מתוצאות הסקר של פורטל Archijob, עולה כי בעוד בעלי תואר ראשון באדריכלות משתכרים 8,600 שקל לחודש בממוצע, מעצבים גרפיים בעלי תואר ראשון משתכרים 8,400 שקל לחודש, מעצבים תעשייתיים 8,300 שקל לחודש, ומעצבי פנים 6,300 שקל לחודש בלבד.

פערי שכר על רקע מגדרי

ואם לא מספיק שהשכר כל כך נמוך, בתחומי התכנון והעיצוב קיימים גם פערי שכר על רקע מגדרי, אומר אדריכל איתי אלמוג-בר, מנהל ומקים אתר Archijob. מתוצאות הסקר עולה כי בעוד שאדריכליות משתכרות 7,700 שקל בחודש, שכר האדריכלים גבוה בכ-21% ועומד על 9,300 שקל לחודש בממוצע. פער אדיר קיים גם בתחום העיצוב התעשייתי - בעוד נשים משתכרות 8,000 שקל לחודש, גברים משתכרים 9,800 שקל בחודש בממוצע. ובעיצוב פנים? נשים משתכרות 6,000 שקל בחודש, לעומת 6,800 שקל לחודש שמקבלים הגברים במקצוע.

רק בתחום אדריכלות הנוף הנהנת הנשים משכר מעט גבוה יותר - 8,300 שקל לחודש, לעומת 8,100 שקל לחודש שמשתכרים עמיתיהן הגברים. לדברי אלמוג-בר, גם למיקום הגיאוגרפי השפעה ניכרת על שכרם של האדריכלים בישראל, בין השאר בגזרת של מחירי הנכסים המתוכננים (ומחירי הקרקעות) באותו אזור. בדרום הארץ ובצפונה, השכר הממוצע עומד על 7,500 שקל בחודש, בעוד ששכרם הממוצע של אדריכלים באזור המרכז עומד על 8,700 בחודש. עוד עולה מהסקר כי אדריכלים בתל אביב נהנים משכר ממוצע של 9,100 שקל בחודש, 20% יותר מעמיתיהם במקומות אחרים בארץ.

אז מה מציע שרמן למוד הניסיון למי ששואל אותו האם להיכנס למקצוע? "רק אם אתה מרגיש שאתה מוכרח, למד אדריכלות. אי אפשר לקיים משפחה בכבוד כאדריכל בארץ".

מפארים אותו, ומקצוע שבו שגיאה קטנה בתכנון עלולה לעלות בחיי אדם (ולהבדיל, במבנה מכוער שיעמוד לבטח עשרות שנים) - זוכה למעט תגמול. "תמיד אומרים לי, 'איזה יופי של מקצוע, אתה בורא יש מאין'. אבל גם מי שבורא יש מאין צריך לרדת למכולת בסוף החודש".

ואגב, כמה שהמצב עגום בתחום הארכיטקטורה, הוא אף עגום יותר בתחומי

הלב והנשמה", מודה שרמן, "אבל אני פשוט לא יכול לשלם יותר".

"כשיש כבר פרויקט גדול בארץ, מביאים כוכב בינלאומי, כמו למשל ריצ'ארד מאייר, שמשתמשים בו כאייקון אדריכלי. יש לו זוהר בינלאומי, ומשלמים לו בהתאם. אבל אין סיבה להביא אדריכלים מחו"ל, יש לנו כוחות מקצועיים מהשורה הראשונה", אומר שרמן. בעיני שרמן זה עגום שמקצוע שכל כך

אליו קולגה ממשך בן 500 אדריכלים בארה"ב ואמר לו, "עם פרויקטים בסדר גודל כמו שאתה תכנת, אתה בוודאי איש עשיר".

אלא שבמציאות, אומר שרמן בעצב, "לא מעט אדריכלים חשובים במדינה עמדו בפני פשיטת רגל. אני לא מכיר מישהו שהתעשר מלהיות אדריכל; אני כן מכיר מי שקיבל ירושה של 100 מיליון שקל ואחרי שעסק באדריכלות נשאר לו מיליון שקל. יש אדריכלים בודדים בענף שיש להם חוש מסחרי ושהתעשרו מעסקים שלידי אדריכלות, כמו רכישת מגרשים ומכירתם, אבל לא משכר התכנון".

שרמן מסביר כי השכר הוא פועל יוצא של התשלום הנמוך אותו מקבלים בארץ משרדי אדריכלות, הן על פרויקטים שהם מתכננים עבור המגזר הציבורי והן הפרטי. זאת, למרות ועדת זיילר שחקרה את אסון ורסאי והסיקה שמחירי וחסכון בהוצאות לא צריך להיות הקריטריון היחיד במרכז בנייה. "השכר שאני משלם לאדריכלים שאני מעסיק אינו ראוי לאקדמאים שעושים עבודה יצירתית עם כל